

Kauslunde-Gamborg Lokalhistoriske Arkiv

1992

ARKIVETS ADRESSE:

Assensvej 177 (kælderen)

UDSTILLING:

Hyllehøjvej 19 (gl. pedelbolig)

ÅBNINGSTID:

Hver tirsdag kl. 19.00-21.30
eller efter aftale.

Sognekongen i Gamborg.

Denne titel bærer NIELS PETER NIELSEN fra Gamborg Søgaard (Svinøvej 70) med rette!

Han blev født på Søgaard den 1.oktober 1878 som søn af en gårdfæster, Christoffer Nielsen og hustru Karen Kirstine Petersen. De fik endnu et barn, datteren Marie Kirstine, født den 29.juni 1886. Søgaard var en af de første fæstegårde under Wedellsborg, der byggedes på Svinø, og gården var kommet i familiens fæste i 1839.

OVERTAGELSE AF GÅRDEN.

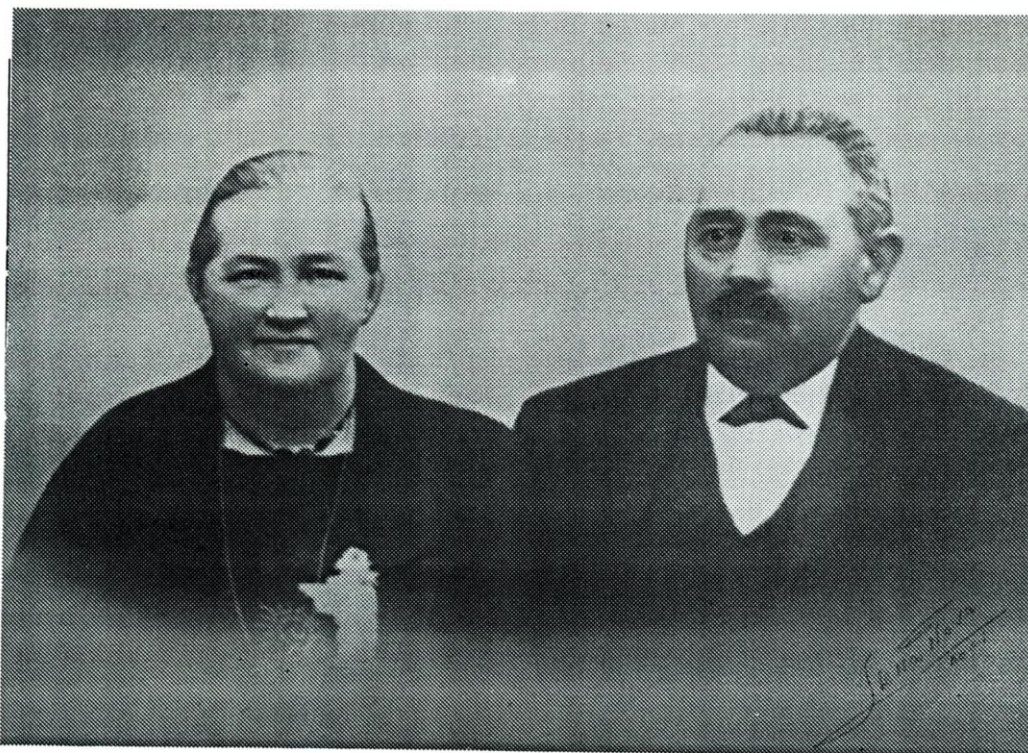
Efter at Niels Peter Nielsens forældre var døde - moderen i 1894 og faderen i 1897 - stod han som 19-årig alene med gården og en lillesøster på 11 år. Det kunne ikke klares uden en husbestyrerinde, og valget faldt på Anna Cathrine Frost, en gårdmandsdatter fra Torp ved Fredericia, født den 21.april 1874. Gården var dengang i bindingsværk med stråtag og havde 10 tdr.land (som i 1946 var blevet til 30 tdr.land). Anna Frost var en holden pige med penge på kistebunden, så det besluttedes snart at bygge ny gård på stedet - den var færdig i 1899 - og først da fik gården navnet Søgaard. Den 6.april 1901 blev Niels Peter Nielsen og Anna Cathrine Frost gift, og senere samme år fødtes deres første søn af en børneflokk på fem.

DET POLITISKE LIV.

Niels Peter Nielsen var en mand med indbygget fremdrift, og det fortælles, at han rådede bod på sin manglende viden ved at modtage ekstraundervisning hos lærer J.C.Hasseriis. Hvornår han kom i sognerådet er uklart, men tidligst i 1909, da man skulle være fyldt 30 år for at være valgbar. Han må have været dygtig til arbejdet, for han blev allerede deres sognerådsformand pr.1.april 1913 og genvalgt ved hvert kommunalvalg for Venstre, så han sad i denne stilling i 37 år!

Det førte til en del tillidshverv efterhånden, bl.a. blev N.P.Nielsen branddirektør i "Landbygningernes alm. Brandforsikring" i 1919, et arbejde han beholdt i 30 år. Desuden blev han tilsynsrådsmedlem i Middelfart Sparekasse og tillidsmand i Vends Herreds Spare-og Laanekasse i Nr.Åby. N.P.Nielsen blev ved pastor Fog Nielsens bortrejse formand

for Vestfyns Forsamlingshus i Middelfart, et hverv han var utrolig glad for, da det gav mulighed for at samle byens og egnens folk under samme tag. Så var der mange andre bestyrelsesposter at passe hjemme i Gamborg, og plads i menighedsrådet igennem en årrække var der også tid til.

Anna og Niels Peter Nielsen, sølvbryllup 1926.

FAMILIEN.

Det er næsten ikke til at forstå, hvordan N.P.Nielsen klarede alt dette foruden landbruget, men fru Anna Nielsen var ham en god støtte og en meget dygtig husmor, og desuden fik de fem børn lov til at hjælpe til, så snart de var store nok dertil.

Genforeningsstenen på Gamborg Bystævneplads stammer iøvrigt fra Søgaards marker. Den blev afsløret den 6.august 1920 med taler af pastor Karstoft, lærer Hasseriis og sognerådformanden selv.

I 1926 var der flere fester i familien, for da holdt Anna og Niels Peter Nielsen sølvbryllup med megen festivitas, hvor sognerådet forærede dem sølvskeer og vurderingsmænde-

ne et guldur, som nu ejes af et oldebarn. Samme år blev den ældste søn, Knud Nielsen gift og overtog forpagtningen af gården, hvor der blev indrettet en lejlighed til de nygifte.

NOTERINGSKALENDERNE.

N.P.Nielsen oplevede selvfølgelig mangt og meget, og det noterede han op i sine lange, røde noteringskalendere, som Lokalhistorisk Arkiv er i besiddelse af fra 1929-52. Noget af det første, der er noteret, er kong Christian X's besøg i Middelfart i 1929, hvor Niels Peter Nielsen var med ved modtagelsen. Ifølge avisreferat har det været en lidet festlig og uorganiseret modtagelse af majestæten, hvor kun kirken og rådhuset skulle forevises, men kongen insisterede på også at det nyoprettede museum, hvor især Marsvine-
laugets historie blev studeret. Kongen sejlede videre med "Dannebrog" om eftermiddagen, og så blev der ellers festet om aftenen på Hotel Melfar og Kongebrogaarden!

I kalenderen for 1931 læser vi, at to vandflyvere landede på Gamborg fjord, at maleren Johan Andersen malede blomster på kirkens prædikestol og at N.P.Nielsen købte en Ford V 8 for 3200,-kr. af Steffen Petersen, Gamborgs største og næsten eneste bil på det tidspunkt.

Vi får at vide, at N.P.Nielsen i 1933 begynder at renskribe pastor Nyeborgs historiske optegnelser om Højborg, for det hører nemlig med til billedet af N.P.Nielsen, at han var levende interesseret i lokalhistorien, så han fik i årenes løb nedskrevet en masse, som Arkivet i dag har stor glæde af.

JUBILÆUMSÅR.

Nu nærmer vi os jubilæumsårene. I april 1938 skulle N.P. Nielsen have fejret stort 25 års jubilæum som sognerådformand, men da fru Anna dør fra ham den 24.februar, fejres jubilæet ret så stille i hjemmet, men selvfølgelig med besøg af mange deputationer. Til hans store glæde bliver han på dagen udnævnt til Dannebrogsmænd. Dog siges det, at han var lidt skuffet over, at det ikke senere blev til et Ridderkors.

Sognerådet tager revanche i 1949 og holder stor fest i anledning af de "3 gange 10" år som formand. Den lokale rimsmænd, Johannes Andersen fra Vesterhøj skriver denne sang :

VED REGERINGSJUBILÆET I GAMBORG 1943.

Der er ikke paa hele den vide Jord
ja paa alle Verdens Planeter
saa dygtig en Mand som vor store Bror,
jeg vilde ønske, du kendte Niels Peter.

Han kan ride sin kulrede Cykle i Fart
han vil rigtignok hellere bile,
og faar han ej Gummi, saa ser vi, han snart
paa Apostlenes Heste kan ile.

Han kan skrive en Skatliste uden at kny
paa henved halvfjerde Alen,
og bli'r den for lille, han skriver en ny
hvor knap nok man øjner Finalen.

Han kan styre en hel Række Kasser paa Rad
baade Spare-, og Brand- og Kommune-
der er dem, som si'r, han er allermest glad
for Aale-,men det er vist Lune.

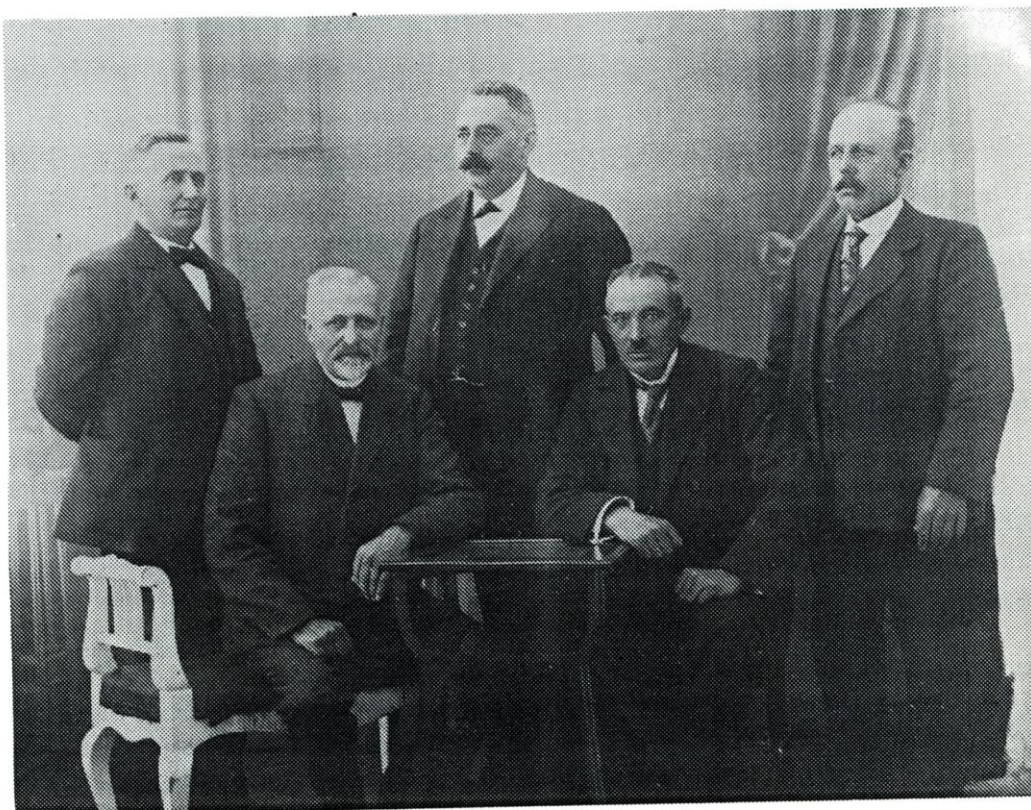
Han kan styre et Sogn. Med sin rolige Færd
har han virket i Aarene lange.
Mon vi ret skønner paa, hvad for os han er værd
pr. Kilo, og saa er der mange.

Han kan styre sig selv og sin Tale og Færd
som en økonge flot manøvrere.
Om god eller gnaven, om dum eller lærd,
han kan snildt mellem os balancere.

Han kan styre en Samling i Brugs, Mejeri
og holde paa alt solidarisk,
han kan spise en Bøf, li'saa stor som en Si
og drikke en hel Polinaris.

Og kommer han op i de finere Lag,
og stundom vi ved jo, det sket er,
han taler dog ægte og fynsk om sin Sag,
han er stadig vor egen Niels Peter.

Til Lykke og Tak for de tredive Aar
du styred i Storm og i Stille,
vi ønsker at mange med Sundhed du faar
før af Taburetten du trille.

Sognerådsbillede, omkr.1930.

Forrest sidder Lars Nielsen og Chr.Christensen, bagest
står Peder Jørgensen, Niels Peter Nielsen og Peder Olsen.

Allerede den 1.januar 1944 fejres N.P.Nielsen igen, denne
gang for sine 25 år som branddirektør.

ARBEJDET ER SLUT.

De næste år har nok været mere stille, alderen har vel kun-
net mærkes efterhånden, så i 1949 tager Niels Peter Niel-
sen afsked med "Landbygningernes alm.Brandforsikring" og i
1950 med sognerådet. Da holdt sognerådet stor afskedsfest
for ham og datteren Astrid, nu 87 år, der trofast havde ho-
ldt hus for faderen efter Anna Nielsens død. Ved denne lej-

lighed holdtes et utal af taler, og N.P.Nielsen fik et overordentlig godt "skudsmål": her prises hans hjertevarme, hans harmoniske og stilfærdige personlighed, hans retfærdighedssans, hans velvilje og imødekommenhed, som havde skabt det gode samarbejde i sognerådet.

FAMILIEMENNESKET.

Men hvordan var Niels Peter Nielsen som familiemenneske? Det har vi fået barnebarnet Else Nielsen, Rørup, til at fortælle os om :

Min far, Knud Nielsen, blev gift i 1926 og blev så forpagter af Søgaard. Der blev indrettet lejlighed til ham på gården, og vi tre søskende er født der. Jeg kan huske, at vi altid, da vi var mindre, fik besked på at være stille, så vi ikke forstyrrede farfar. Men når han så skulle til et af sine møder, fik vi lov til at komme ind til Bedste, hvor vi fik kandis og andre gode ting - om sommeren tomater med sukker på - Bedste var jo jyde. Lige til min far døde, spiste han stuvet hvidkål med sukker og kanel drysset på - også en skik Bedste havde med fra sin hjemegn. Bedste døde d. 24.februar 1938.

Hver juleaften var vi til juletræ hos farfar, og vi fik en konvolut med en sølvtokrone. Til vores konfirmation fik vi alle tre et armbåndsur. Da Johannes og jeg kom på realskole i Nr.Åby, var vi, hver gang vi fik karakterbog, inde og vise farfar den, og der faldt da også karakterpenge af hver gang. Da jeg var færdig med skolen, var jeg i ca.halvandet år på kontoret hos farfar og lærte både om kommunale ting og brandforsikringer. Det var en god tid.

Søen og rørskæret passede farfar for greven på Wedellsborg. Der blev fanget fisk i så store mængder, at de blev eksporteret til Tyskland. Når isen blev god, skulle alle mand af hus, for så skulle der skæres rør. Farfar var også jæger. Jeg husker alle jægerne, når jagten gik ind, de fleste kom vist fra Odense. På engen ved søen var der et træhus, som blev kaldt Jægerhuset, og så var der en hel række skydepramme ved siden af.

Farfars fødselsdag husker jeg også som noget helt specielt. Det var altid et herregilde, hvor den stående ret var stegte ål - og hvor blev der spist - ålebenene skulle helst nå rundt 1 gang (om ikke 2) langs kanten af tallerkenen,

603

Gårdspladsen på Søgaard, 1918, bemærk hestegangen.

og til sidst skulle der være nogle lagt over kors i midten. Farfar havde også været soldat.

Farfar læste meget og var historisk interesseret, han havde mange historiske årbøger.

Farfar var også dygtig til at gætte kryds og tværs, og det foregik altid med fyldepen. En morsom ting var alle de flotte borge og slotte, som han havde klippet ud af Familie - Journalen og limet sammen. Det var vi børn meget imponeret af. Farfar var også ferm til at flette hjerter og lave kræmmerhuse til juletræet.

Og så var farfar en flittig kirkegænger, hvor han havde sin bestemte plads i Gamborg kirke.

Farfar døde d. 10. august 1952 efter tiltagende sygdom.

BEGRAVELSEN.

Det blev forståeligt nok en meget stor begravelse, som begyndte i hjemmet, hvor lærer Tarp talte over Niels Peter Nielsens bære, mens pastor Stamer bagefter tog sig af den

kirkelige handling. Senere var der middag i Gamborg Forsamlingshus, igen med mange smukke taler for denne gamle hædersmand, Gamborgs sognekonge, som endnu huskes af mange. Søgaard blev med tiden overtaget af Knud Nielsens søn, Johannes Nielsen, men efter hans død i 1982 kom Søgaard på fremmede hænder.

K.F.

Kilder : Erindringer v. Else Nielsen, Gelstedvej 36, Rørup.
Div. arkivalier i Lokalhistorisk Arkiv.
Div. avisreferater i Middelfart Venstreblad.

Efterlysning : Lokalhistorisk Arkiv modtager meget gerne flere arkivalier om og fotos af N.P.Nielsen.

Lokalhistorisk Arkiv påtænker med tiden at lave en udstilling om malerinden EMILIE DEMANT HATT, der om sommeren boede på Gl.Landevej i Kauslunde-indtil 1956. Mon nogle af vore medlemmer ligger inde med tegninger eller malerier af hende, som man er villig til at låne os for en kort periode? (Der vil blive tegnet forsikring). Vi hører MEGET gerne nærmere.

Giro nr.: 3954056

Kauslunde - Gamborg.
lokalhist. Arkivforening
5600 Kliddalhart

ARSBERETNING 1991:

De første måneder af året stod i 10 års jubilæets tegn med aftenfest i Kauslunde Forsamlingshus, åbent-hus i Arkivets lokaler og udstilling om Arkivets første 10 år. Det var lidt af en kraftanstrengelse, så det daglige arbejde blev passet støt og roligt de næste måneder. Den meget velbesøgte Voldbyudstilling blev i sept./okt. måned flyttet til Strib Bibliotek, mens man hjemme forberedte udstillingen "HUSFLID - nutildags" med familien Gormsen, Eskedal, gennem 5 generationer. Den blev også set og beundret af mange mennesker. Nu arbejdes der på en udstilling om Gamborg 1945-90, hvor vi vil vise, hvordan et landsbysamfund langsomt udvikler sig til nye tiders normer og udseende.

Arkivstøtteforeningen har nu 316 medlemmer (30,-for enlige, 50,-for par), og vi takker for hjælpen til at få Arkivet til at køre så godt rundt, som det gør. Tak til alle for aflevering eller lån af arkivalier og fotos i årets løb. Vi håber på mange besøg også i 1992, hvor man vil bruge os og vor viden flittigt, PÅ GENSYN. Generalforsamling den 1.april 1992.

Ludvigsen 64403186

MEDARBEJDERE:

Thorkild Bjerregaard	64 40 31 71
Ellen Margrethe Brogaard	64 40 23 94
Karen Margrethe Christophersen	64 40 30 03
Kirsten Fauk	64 40 10 63
Eskild Gormsen	64 40 30 80
/ Johanne Hansen	64 40 30 87
Poul Henrik Dyre Hansen	64 41 16 46
Ebbe Jensen	64 40 13 83
Nelly Jørgensen	64 41 33 25
/ Johannes Ludvigsen	64 40 31 86
Ester Nørrelykke (arkivleder)	64 41 25 14
Karsten Brøchner Petersen	64 41 32 81
Gerda og Kurt Rasmussen	64 40 32 32
Tage Rasmussen	64 40 30 67
Johanne Stensgaard	64 41 30 28